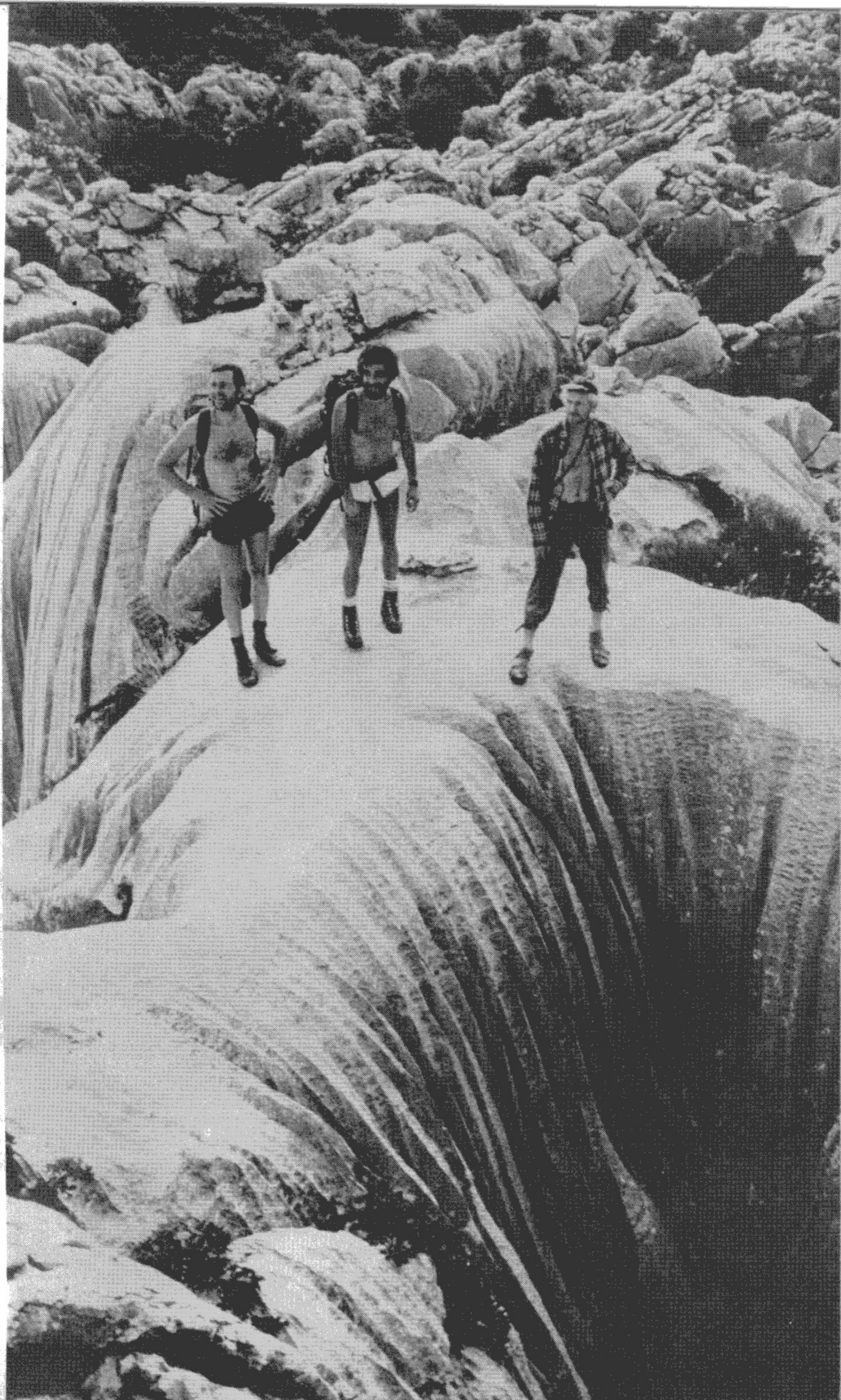

ZPRAVODAJ
ÚV ČESKÉ
SPELEOLOGICKÉ
SPOLEČNOSTI

Italgami

1984 / 1

SPELEOFÓRUM

Ve dnech 16. - 18.3.1984 proběhl v hotelu Zlatá lípa v Lípovci již 3. ročník akce "Speleoforum". Pořadatelem byla ZO ČSS 6-14 Suchý žleb ve spolupráci s ústřední odbornou komisí technickou ČSS a ústřední odbornou komisí pro výchovu ČSS. Celá akce zaměřená na výměnu vzájemných zkušeností mezi organizátory a účastníky zahraničních akcí československých speleologů měla své těžiště v přednáškách o expedicích, 81 nových objevech, doplněných promítáním diapozitivů a filmů. K tomu patřilo též množství neformálních diskusí. Zajímavým bylo i předvedení nevybuchové trhavin Cevamit. Vlastní program se příliš nelišil od plánovaného a tak i téměř všechny přednášky byly obsaženy ve sborníku Speleofora, vydaného jako přílohy Stalagmitu, pro účastníky akce. Protože sborník byl vydán pouze pro účastníky akce v celkovém nákladu 200 ks a rozdán přítomným, přinášíme ve stručnosti základní údaje z textů přednášek formou v redakci upravených abstraktů.

ČESKÁ ABSTRAKTA

BIHOR '83

A. Jančařík

Ve dnech 6.-20.8.83 uspořádala ZO ČSS 1-05 Geospeleos zájezd do pohoří Bihar v RSR. Mimo řady známých jeskyní byla navštívena Pester de la Izvoru Cornii (j. za pramenem Cornii) v jižní části pohoří Padurea Craiului. Celá jeskyně je dlouhá přes 10 km a její návštěvu lze doporučit pouze za ustáleného počasí v důsledku uzavírání vstupních úžin vodou.

Dále Avenul Independenței (propast Nezávislosti) poblíž sedla Vîrtop v JZ části Bihoru. Tato propast dosahuje hloubky 293 m a její průstup ztěžuje uvolňující se sůl a drobný vodní tok.

KRASOVÉ OBLASTI FRANCIE

D. Havlíček

Akce se uskutečnila ve dnech 22.7. - 13.8.83 na základě pozvání Speleoclubu de Lutece francouzské speleologické společnosti pro dva členy ZO ČSS 1-06 Speleologický klub Praha.

Účastníci se seznámili mimo pamětihodností Paříže i s částí z 245 kilometrové sítě pařížských historických podzemních chodeb. Z Paříže pokračovali do Atlantských Pyrenejí. Zde navštívili ve Svatomartinské propasti Salle de la Verna tunelem E.D.F., sestoupili na jeho dno a postoupili několik set metrů proti proudu řeky Sv. Vincenta směrem k Queffelecovy domu. Další den byl věnován návštěvě krasového kanonu Kakouetta. Ve zbývajících dobách pobytu v Pyreneích vystoupili k Lepineuxově šachtě a k novým horním vchodům do Svatomartinské propasti.

Další část pobytu ve Francii byla věnována přítomnosti v táboře Speleoclubu de Lutece v pohoří Serrano (jižní část středofrancouzské vrchoviny, oblast Causses). Spolu s francouzskými kolegy se uskutečnilo několik sportovních sestupů do propastí o hloubkách 109 až 205 m.

Zbývajících dnů patřily Národnímu speleologickému centru na planině Vercors, kde se konal národní tréninkový kurz francouzské speleozáchranné služby. Zde se oba členové ZO ČSS 1-06 zúčastnili též tří cvičných akcí horizontální a vertikální záchrany v propastech Glacière de Carry (cca - 200 m), Pot du Loup (cca - 100 m) a ve vodní jeskyni Bury (-405 m).

GRUZIE '83

M. Konvalinka

Členové ZO ČSS 1-06 Speleologický klub Praha ve dnech 19.8. až 11.9.83 vykonali studijní cestu do krasových oblastí Gruzie. Navštívili klášterní areál Sjo-mhvime (zde je komplex umělých pískovcových jeskyní t.j. zneprístupněných) asi 40 km SZ od Tbilisi. Dále Saorské pelje, které je zatopeno vodou stejno-

jmenné přehradní nádrže (o ploše 130 km). Zde jeskyni Sakišauri, její vstupní část. Dalším cílem byla Sataplijská přírodní rezervace, kde lze spatřit zkamenělé stopy dinosaurů. Zde také navštívili j. Sataplia. Dále následovala návštěva Cucchvatské j. a nově zpřístupněné j. Navenachebi, j. Belaja v Cchaltubo, která slouží ke speleoterapii a j. Sacurbli. Následovala dvoudenní exkurze na Achalsopělské polje, kde byla slezena ponorová propastovitá jeskyně Tkibula-Dzevrula.

Následovala j. Abrakila v Panavském hřbetu, která je tvořena horizontální chodbou protékající podzemní řekou Ačchitzgo v délce asi 3 km.

Závěrečná část pobytu byla věnována krasu Gagrského a Bzybského hřbetu. Zde byly navštíveny j. Novofonská a Gegská j. a dále mohutné krasové vývěry z těchto masivů, jako Gegský vodopád (0,2-6 m³/s), Mčišta (1,3 - 197 m³/s), Stará Gagra - podmořský (0,3 m³/s), Goluboje ozero (1-4 m³/s).

Při zpáteční cestě do Tbilisy byla uskutečněna prohlídka rozsáhlého jeskynního města Uplisciche.

PODMOŘSKÉ JESKYNĚ JUGOSLÁVIE '82-'83 J. Hovorka

V letech 1982-3 uskutečnila skupina jeskynních potápěčů ze ZO ČSS 1-10 Speleo-aquanaut pod vedením J. Hovorky a P. Sochora průzkum a mapování podmořských jeskyní střední Dalmácie, především na ostrově Hvar a poloostrově Pelješac.

Význačná skupina podmořských jeskyní je na jižním pobřeží Hvaru mezi obcemi Zavala a Ivandolac v mělké zátce, kde vedení vysokého napětí přechází na ostrov Ščedro podmořským kabelem. Podle toho se místo, případně jeskyně nazývá U drátů nebo Sidro (česky: kotva, podle charakteristického navigačního znaku). Starší název jeskyně je Tulení. Vchody do jeskyně jsou tři, přičemž hlavní vchod leží necelý metr pod hladinou. Jeskyně vytváří nízký dom o průměru cca 30 m.

Několik desítek metrů jižně od Tulení j. leží v hloubce 10 - 20 m na úpatí bývalé abrazní plošiny řada podmořských slují délky nejvýše 25 m.

EXPEDICE "KRN '83"

V. Kracík, R. Tásler

Členové ZO ČSS 5-02 Albeřice uspořádali za účasti jednoho člena ZO ČSS 1-06 expedici do vysokohorské krasové oblasti v jižní části Julských Alp. Byla zkoumána oblast ležící SZ od vrcholu Krn v průměrné nadmořské výšce 1.900 - 2.100 m.

Bylo objeveno množství menších propastí, které nebyly dokumentovány, pokud jejich hloubka nebyla při prvním sestupu odhadnuta na více než 50 m. Propastí hlubších více než 50 m bylo objeveno 5. Nejhlubší byla propast Brezno pod Skutníkem, hluboká - 214 m (- 214 m + 20 m), jejíž mohutné prostory hned pod povrchem byly značně překvapující. Na dně 110 m hluboké šachty "Konec srandy" není další naděje na prolongaci. Nedořešeny zůstaly západní okraj šachty, kam nešlo dosáhnout a na technicky náročný traverz nezbyl čas stejně jako na plusové partie.

Další část pobytu byla věnována orientačnímu průzkumu oblasti severně od hory Krn, oblasti východně od Bohinjského jezera a oblast Sverního a Středního Velebitu.

SPELOPOTÁPĚČSKÁ EXPEDICE R2/83 BUHUI M. Piškula

V září 1983 uspořádal klub jeskynního potápění ZO ČSS 6-09 Labyrint v pořadí již druhou expedici do Rumunska. Expedice se zúčastnilo též 7 členů ČSS ze základních organizací ve Středočeském kraji a Praze. S ohledem na komplikace ke kterým může dojít v této zemi při provádění speleologického průzkumu cizinci, pořádáme naše akce ve spolupráci s rumunskými speleopotápěči. Tato spolupráce nám umožňuje výběr vhodných lokalit.

Naše výzkumy byly zaměřeny na jeskyni Buhui v blízkosti hornického města Anina. Jedná se o říční jeskyni utvářenou v jurských vápencích na výrazné severojižní tektonické puklině. Hlavní větev od ponoru až po vývěr je dlouhá asi 3 km. V blízkosti ponoru je ve vedlejší chodbě sifon směřující do oblasti z hlediska průzkumu nezajímavé. Místo pro potápěčský průzkum leželo mimo hlavní tok. Byl to

Učastníci expedice se potápěli ještě ve vývěru j. Pester de la Captare, navštívili Čertovo jezero a v jeskyni Susara se jim podařilo uskutečnit prvoprůnik 40 m dlouhým bahnitým sifonem.

J. Himmel•1

Do všech jeskyní až na výjimku je vstup možný pouze člunem z moře. Nejzajímavějšími lokalitami jsou "Jeskyňe s říceným závrtem" a "Tulení jeskyňe".

P. Michna

A black and white photograph showing a person in a cave. The person is wearing a headlamp and a jacket, and is using a rope to descend or ascend a rocky wall. The cave is dark and the rock is textured.

le zkoumáno okolí vesnice Gerník a Svatá Helena. Malézají se zde jeskyně Filipova Díra (dl. 78 m), J. Pěstera de la Padina Matej (dl. 94 m). Největší jeskyní zmíněné oblasti je však Gaura Haiduceasca s obřím sálem 100 x 60 x 25 metrů. Horizontální jeskyně této oblasti nenesou žádné stopy speleologického výzkumu. Místní české obyvatelstvo je občas navštěvuje a proto by byla vítána občasná návštěva a pomoc ze strany českých a moravských speleologů, kteří zde budou vítanými hosty český hovořících obyvatel.

St.Mayer,M.Trtílek

Autoři referovali o charakteristice území a jeskyně 1 o tom jak od 2. do 6.5. se podíleli na dalších průzkumných pracích v podzemí.

J. Kyselák

J. Otava

J. Otava

Pozornost byla zaměřena nejdríve na pohoří Krivošije severně od boky Kotorské. Poté se hlavním cílem výpravy stalo pohoří Njeguši východně nad Kotorem a dosahující Lovčenem výšky 1749 m n.m. Zde v prostoru okoli vesnic Krsatec, Njeguši a Čakanje se nejdríve seznámili s nejlubším systémem Černé Hory - Duboki do, -350 m hlubokým. Zmapovali a zdokumentovali závrťovou skupinu pod kotou Bukovica a několik propastí objevených v závrtech či poblíž silnice Kotor - Cetinje.

Autor informoval o konaní 6. evropské konference o speleozáchraně, pořádané pod hlavičkou UIS ve dnech 2. - 8.10.83 v MLR. Zúčastnilo se jí celkem 16 delegací evropských států a USA. Hlavním posláním byla výměna zkušeností, poznání nové techniky a metod speleozáchran. Současné na tomto fóru bylo vzato na vědomí zapojení ČSSR do dané problematiky.

P. Roth

ZO ČSS 6-19 aktivizovala průzkumnou činnost v systému Piková dáma - Spirálka. Nejdříve bylo provedeno zabezpečení přístupu, osazení železobeton-

vých skruží a ocelových žebříků a tak zajištěna bezpečná komunikace do systému. Poté následovaly čerpací pokusy, pokusy o průnik potápěčů a opět čerpání. Do konce roku 1983 tak bylo objeveno a zdokumentováno okolo 700 metrů nových chodeb, pořízena obsáhlá fotodokumentace a natočen barevný film Super 8 mm.

středních partiích propojena s celým systémem dlouhými meandry. Celková denivelace zdoláných částí Trombé - Loubens činila - 670 m.

Ve Středních Pyrenejích byla navštívena jeskyně Sabart. Celková délka tunelových chodeb a domů je 4 km, denivelace asi 120 m. Největší prostorou jeskyně je dom 200 x 100 metrů s výškou 90 m.

J. Wagner

ZO ČSS 7-01 Orcus uskutečnila návštěvu Krymu na pozvání simferopolského oblastního speleologického klubu u příležitosti oslav 25. výročí vzniku Simferopolské speleologické sekce a současně jako přípravu společné expedice Kavkaz 83.

Společná příprava expedice Kavkaz probíhala na platu Aj - Petří v druhé nejhlubší propasti Krymu - Kaskádne (- 406 m).

P. Téma

ZO ČSS 7-01 Oros za účasti ZO ČSS 7-03 Javoříč-
ko uskutečnila ve spolupráci s oblastním klubem v
Simferopolu expedici na Kavkaz.

I přes nepříznivé povětrnostní podmínky byly provedeny podrobné průzkumné práce v rajonu hory Chipsta, navazujícího na zkoumané rajony z let 1980 a 1982. Byly prozkoumány všechny objevené podzemní krásové lokality, z nichž nejvýznamnější byla propast K - 17 s dosaženou hloubkou - 170 m. Ostatní objevené propasti nepřesáhly hloubku 60 metrů. Byla vyhotovena podrobná povrchová mapa zkoumaného rajonu a dokončena tak výzkumná práce našich a krymských speleologů v západní části Bzybského hřebene, ohraničené Bzyb-gagrskou antiklinálou.

J. Wagner

ZO ČSS 7-01 Orcus a ZO ČSS 7-03 Javoříčko usku-
tečnila ve spolupráci s francouzskými speleology z
Comité Départemental de Spéléologie Toulouse a dvě-
mi španělskými speleologickými kluby z Arandy de
Duero a Barcelony expedici do krasu Francie a Špa-
nělska.

Byla zdolana nejnáročnější část systému Trombéloubens, nejrozsáhlejšího systému Francie, dlouhého 80 km a hlubokého 1.140 m a to část Henne Morte (-560 m) a nejspodnější partie systému Soueil di Her (+ 110 m). Propast Henne Morte představuje nejvýše položený vstup do systému a je v horních a

středních partiích propojena s celým systémem dlouhými meandry. Celková denivelace zdolaných částí Trombé - Loubens činila - 670 m.

Ve Středních Pyreneích byla navštívena jeskyně Sabart. Celková délka tunelových chodů a domů je 4 km, denivelace asi 120 m. Největší prostorou jeskyně je dom 200 x 100 metrů s výškou 90 m.

Ve Španělsku byla navštívena jeskyně Cueva de la Galiana s délkou cca 980 metrů, ležící u ústí kano-
nu Rio de Lobos. Zajímavá byla i návštěva jeskyně
v soli Forat Mico o délce 600 m, která byla odkryta
při činnosti dnes již uzavřeného povrchového solné-
ho lomu.

L. P. Cold

Autor předvedl pásmo diapositivů ze svých tří cest do krasových oblastí Krymu. Navštívil především rajon Aj-Petri, Čatyř-Dag a jeskyni Kizil-Kobu. Z přírodních krás nelze opominout ani návštěvu Velkého kanonu s pověstnou "Studnou mladosti".

P. Mazal

ZO ČSS 7-08 Sovinec uspořádala v roce 1983 expedici do oblastí Srbska, Černé Hory a Bosny Hercegoviny.

V Srbsku v krasové oblasti Rožanstvo byl uskutečněn průzkum j. Malé dvorany, kde se podařilo proniknout za sintrový vodopád. Průzkum j. Stokičov - zdolání sintrových jezer, průnik jezerní chodbou, průzkum hlavní dvorany, průnik za vodopád uzavírající hlavní dvoranu. Dále byl prozkoumán ponor asi 1 km od jeskyně. V jeskyni bylo provedeno základní měření.

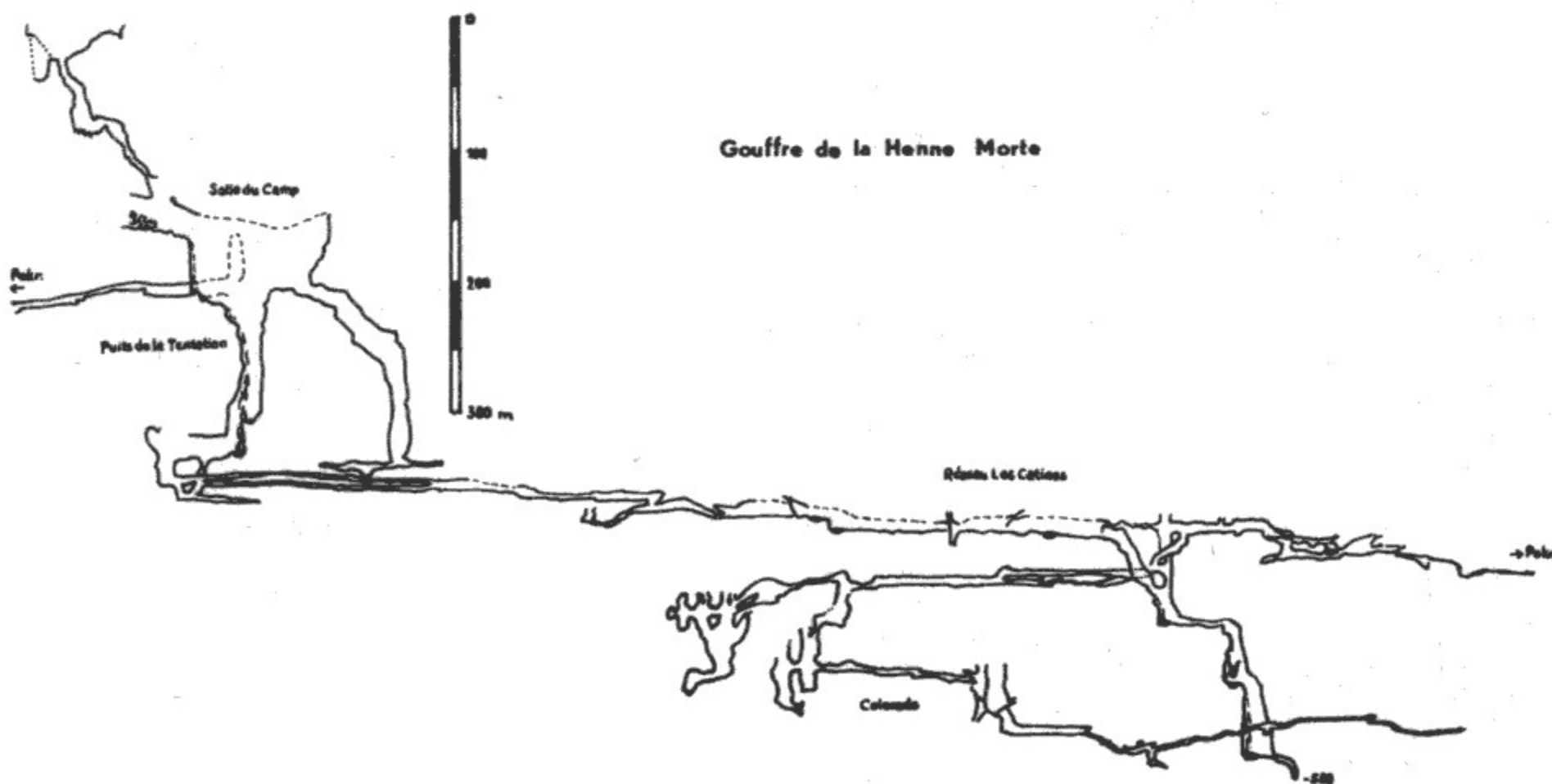
V Černé Hoře byla uskutečněna exkurze do Tarského kanonu a na závěr se uskutečnil výstup na Bobotův kuk.

Uskutečněna návštěva Nikšicko polje s vodní přehradou. Dále bylo navštíveno Cetinjské polje a jeskyně Lipka, největší jeskyně Černé Hory.

V Bosně Hercegovině bylo navštíveno Popovo polje a ponor u j. Vjeternica (tato jeskyně patří mezi největší jeskynní systémy Bosny Hercegoviny). V jeskyni provádí místní hostinský.

O. Boležek

V době 25.2. až 5.3.83 tři členové OS č.3 SSS uskutečnili výpravu do krasových oblastí BLR.

[illegible]

Navštívili asi 2 km dlouhou j. Parnicite, dále j. Seva dupka, která je turisticky zpřístupněna. V blízkosti jeskyně si prohlédli údajně největší vyvěračku na Balkáně - "Glava pamega" s 1.000 l/s. Následovala j. Gradešnika s 1,5 km horizontálních chodeb. Navštívili rovněž j. Ledenika - veřejnosti přístupnou částečně zalesněnou jeskyni. Část pobytu setrvali v novém hotelu "Národní jeskynářský dům", který je překrásně situován do útesů směrem dolů k řece Iskar.

K pozoruhodnostem patřilo i shlédnout propast, ve které již delší dobu žijí i se rozmnožují psi, původně sem hození místním obyvatelstvem.

SEBES, CRAIULUI '83

E. Pivovarčí

Od 15.7. do 30.7.83 skupina speleologů z OS SSS Terohová navštívili BSR.

Jako první jeskyni navštívili Pesteru Ursilor v pohoří Bihor. Následovala propast Din Lacsorului na SV od osady Chaba Ponor hluboká - 262 m. A ponorná jeskyně Cioclovina, dlouhá 8.700 m. Zde bylo nutno uskutečnit nejdříve záchrannou akci a vytáhnout ze vstupní propasti 4 chlape, kteří zde byli již tři dny uvězněni a nedokázali vylézt ven, neboť zvýšená vodní hladina jim uzavřela cestu k portálu ponoru.

Po návštěvě Sura Mare byl proveden přesun k pohoří Muti Fagaras, zde byly slezeny propasti Vladusca - 65 m, Din Grind - 116 m, ve které se podařilo proniknout do hloubky - 130 m.

TENNENGERBIRGE '83

P. Marek

Hlavním úkolem jarní akce OS SSS Trenčín bylo uskutečnění speleopotápěčské expedice, která potápěčsky prozkoumá sifon jeskyně Bruneckerhohle. V důsledku obtížnosti při průstupu jeskyní s velkým množstvím materiálu bylo rozhodnuto, že se potopí pouze jeden potápěč.

Do sifonu se ponořil P. Marek, který setrval pod hladinou 55 minut, zaplavoval do 33 m hloubky a natáhl 188 metrů vodící šnůry, než se musel vrátit.

Průzkum sifonu Bruneckerhohle byl bezesporu úspěchem i když se nepodařilo proniknout do Bierlohu.

HODOBANA '83

P. Kolařík

Na výpravě, pořádané krasovými turisty OT TJ Malešice se podíleli též dva členové Speleologického klubu Brno a autor.

Účastníci v pohoří Apuseni navštívili jeskyni Hodobana, která je druhá nejdelší jeskyně RSR s délkou chodeb 23 km, při hloubce 180 m.

Dále navštívili j. Ghetarul de la Vitrup (dl. 300 m), j. Ruda Orbului (dl. 1,7 km) a j. Oilor (dl. 700 m).

CUBA '82

L. Benýšek

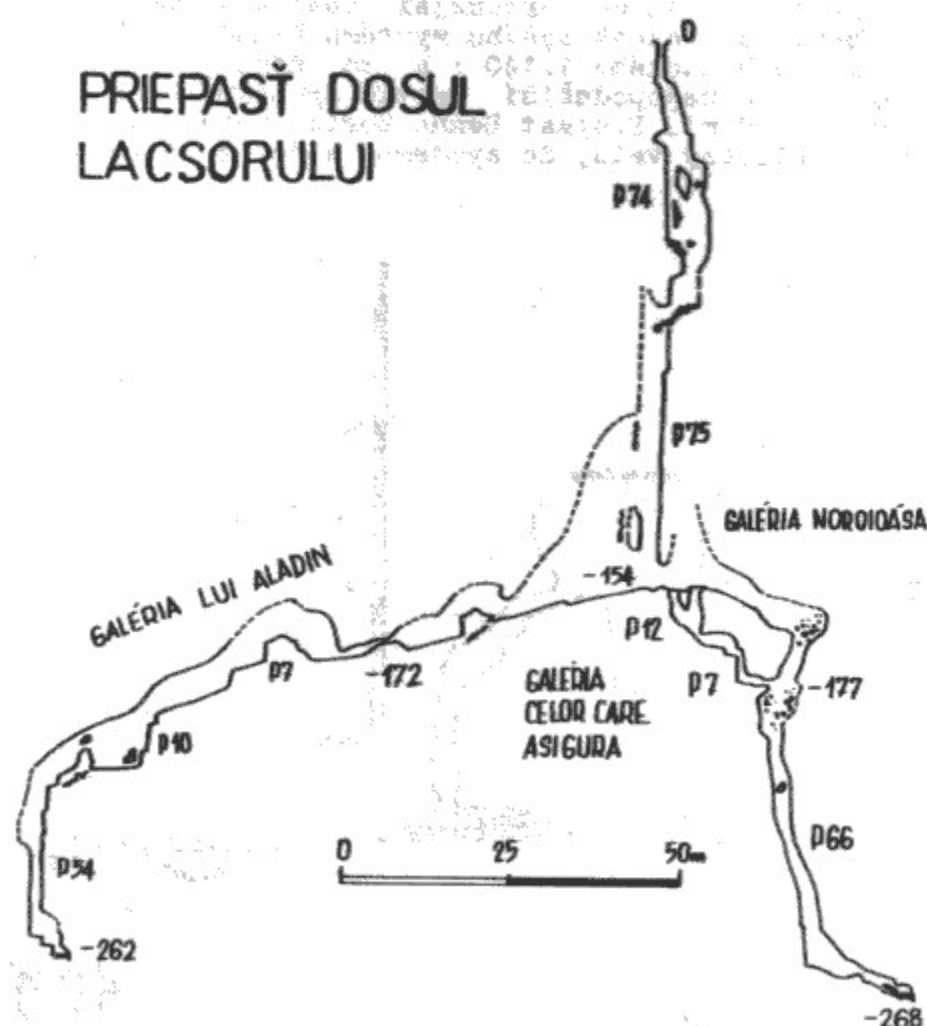
V době od 28.6. do 8.12.82 se uskutečnila expedice ZO ČSS 7-02 Hranický kras Olomouc na Kubu. Garanci nad expedicí převzalo ministerstvo kultury CSR a za kubánskou stranu se expedice zúčastnila Kubánská speleologická společnost, Kubánská akademie věd a garantující organizací bylo ministerstvo kultury Kuby.

Hlavní program na Kubě probíhal ve třech oblastech:

- oblast Batabano - Las Cañas asi 70 km od Havany,
- okolí Gibary v provincii Oriente na východě Kuby,
- přírodní park v Sigua, asi 50 km východně od Santiagu de Cuba.

V první části expedice se natáčel film pro Čs. televizi, který se celý odehrával v jeskyni Juanelo Piedra nedaleko Batabana. Natáčení trvalo asi dva týdny a film byl volnou rekonstrukcí příběhů, které se odehrály při průzkumech této jeskyně s mimořádně bohatou výzdobou. V okolí Las Cañas byl prováděn průzkum řady cenotů typu Aston. Nejvýznamnější jeskyní této oblasti bylo El Bano II, kde původní jeskyně typu Aston se propojila v jednom místě s jeskyní naprosto odlišné genese.

PRIEPAST' DOSUL LACSORULUI

Další část expedice probíhala v jeskyních poblíž Gibary. Hloubky pod vodou zde dosahovaly až 50 m a hledaly se zde zdroje pitné vody pro vesnice v přílehlém pohoří. A dále se zjišťovaly souvislosti mezi jeskyněmi ležícími na přímce směrem k moři. Za nejvýznamnější lze označit jeskyni Cristalito de Papaya. Po zmapování všech prostor byl systém označen za nejrozsáhlejší podvodní systém Kuby. Další významnou byla j. El Macío, kde byly objeveny rozsáhlé domy a chodby s velmi bohatou výzdobou. Voda je zde velmi čistá a tak viditelnost dosahovala až 40 m. Největší hloubky pod vodou zde bylo dosaženo v 52 m.

Poslední část expedice probíhala v Sigua, kde se buduje rozsáhlý přírodní park na úbočí pohoří Gran Piedra.

Celá expedice proběhla velmi úspěšně a bylo celkem prozkoumáno 42 zatopených jeskyní, byla provedena základní mapová dokumentace a popis. U jeskyní v oblasti Gibary byly provedeny rozborů vody, sedimentů, flóry a fauny jeskyní atd. Pro Čs. televizi byly natočeny dva půlhodinové filmy, pro VŠB Ostrava a Vlastivědné muzeum byly dovezeny vzorky korálů a fosilií karibské oblasti. Dále bylo pořízeno velké množství diapozitivů a fotografií.

ZA KRASEM KRYMU '83

V.Vojtíš

Členové ZO ČSS 1-06 Speleologický klub Praha ve dnech 29.4. až 22.5.83 uskutečnili výpravu do SSSR. Cílem bylo zúčastnit se oslav 25. výročí organizované speleologie v SSSR, konaných v Simferopolu na Krymu a také navštívit krasová území Krymu. Při návštěvě krasu měl být natočen film.

Účastníci výpravy navštívili krasové plato Čatyr-Dag, kde sestoupili do j. Emine Bojir Chasar, j. Učunzu aj. Dále navštívili vápencovou jeskyni Kizil-Koba (Červená jeskyně) protékající vodním tokem a dlouhou 13,1 km i poblíž ležící j. Aljožina voda. Po návštěvě velmi zajímavého Velkého kanonu následoval opět přesun na plato Aj-Petri s prohlídkou planiny (okolí propasti Kaskádná). Na toto plato se

po několika dnech opět vrací a uskutečňuje sestup do propasti Kaskádná, po jehož ukončení následuje cesta domů. Ze všech navštívených podzemních lokalit byl natočen film, stejně jako s povrchových exkurzí. Určitý čas byl věnován též návštěvě skalního města Čufut Kale u Bachčisaraje.

SPELEOZÁCHRANA - MLR '83

V.Vojtíš

Ve dnech 2. až 8.10.83 se zúčastnilo 5 členů ZO ČSS 1-06 (z toho 4 členové stanice č. 1 SZS) VI. mezinárodní konference o speleozáchrane, pořádané UIS v Aggteleku v MLR.

ZO ČSS 1-06 udržuje tak kontinuitu v účasti na této akci již se stejných akcí předcházejících a v letošním roce bylo cílem seznámit širší okruh členů klubu, kteří tvoří téměř třetinu početního stavu stanice č. 1 SZS ČSS, s novinkami ve speleozáchrane a s metodikou práce speleozáchrany v zúčastněných zemích, s pomůckami, materiálem i technikou, která dosud ve formující se SZS ČSS chybí.

ENGLISH SUMMARIES

BIHOR 83

A. Jančařík

Destination of four Czech cavers was Roumania - the mountain range Bihor. They visited number of caves, most of them well-known to our speleologists. That is why the article concentrates on two localities that have not been described yet. Pesteria de la Izvoru Cornii (Cave Beyond the Spring Cornii) is situated in southern part of Padurea Craiului. The cave can be entered through the outflow hole, the cave system is more than 10 km long. Avenul Independens (Chasm of Independence) lies in south-western part of Bihor, near the saddle Virtop. Both descent and ascent are inconvenient because of falling stones and scree. National park Groapa Ruginosa lies near the chasm.

KARST REGIONS OF FRANCE 83

D. Havlíček

The trip of two Czech speleologists was realized on the basis of the invitation from Speleoclub de Lutèce (SCL), the aim was to get acquainted with the most important karst regions of France. In the beginning the cavers took part in the excursion to the historical underground of Paris. Then the cavers spent several days in the Atlantic Pyrenees near the orifice of the tunnel leading into the Salle de la Verna of St. Martin. They did various surface and underground excursions in the surroundings. Five days were spent in the camp of SCL in the mountain range Serrane (Causses), where the cavers realized sport descents into the chasms Trou Fumant de l'Olivier, Abime du Rabanel, and Aven des Lauries. The last part of their stay was spent in the National Speleological Centre on the plane Vercors; the cavers took part in three training actions of horizontal and vertical cave rescue in the caves Glacière de Carry, Pot du Loup, and Bury.

GEORGIA '83

M. Konvalinka

Study journey throughout the karst regions of Soviet Georgia carried out in cooperation with Georgian speleologists. In Eastern Georgia two artificial sandstone cavities were visited: Shio-mhvime monastery with complex of cave inaccessible at present and Uplistsikhe cave town dated from the 1st century B.C. The main attention was paid to the karst regions in Kutaisi surroundings where caves Navenachebi and Sataplia (both partially open to public), Cucchvati caves (with archeological findings from paleolit and bronze age) and Sacurblia cave were visited. The Belaya cave used for the speleotherapeutical purposes was seen in Cchal-tubo spa. During the excursion to Achalsopelskoje polje 7 members descended Tkibula - Dzevrula cave

(-290 m). In Panavski ridge Abrskila cave with underground river was visited. Also the huge karst resurgence under Bzybki and Gagrski ridges like Mchista, Gegskij waterfall and other were inspected.

J. Hovorka

Exploration and mapping of several undersea caves on isle Hvar were carried out by cave divers group Speleogvanaut. The biggest one - Seal Cave - is formed by low dome, 30 m wide, filled with open water surface and dry boulder bottom. Neighbouring little caves with plenty sea life lie in the depth of 10 - 20 m. These caves originated in the dry period, when the slope boulder deposits from coastline mountains were cemented to the limestone breccias. The following tidal sea erosion and karst water corrosion processes on the boundary between soft breccia and hard underlying limestone formed the cliffs with shallow caves. After the glacial period the sea level has risen up and these caves have been swallowed by sea.

V. Kracík, R. Tásler

Destination of the three-member expedition were the surroundings of the mountain peak Krn, situated in the height of 1900-2100 m above sea level in the southern part of the Julian Alps, Yugoslavia. The cavers discovered many caves and chasms, but they made documentation only of those whose depth exceeded 50 metres. In the first place, the chasm Brezno pod Skutnikom is worth mentioning. It has large spaces right under the surface and the depth of 214 metres at least.

M. Piškula

Sixteen cavers of 5 Czech speleological groups took part in the expedition whose main object was the cave Buhui in the Roumanian mountain range Banat. In cooperation with the Roumanian colleagues the divers explored the siphon that closed tributary of the main stream. The exploration was important not only from speleological point of view - its results could help to improve water supply of the town Anina. The divers also explored the localities Pesteră de la Captare, Lacul Dracului, and Susara. The expedition took only one week, nevertheless it was successful.

J. Himmel

Destination of the expedition was the Bulgarian maritime village Tyulenovo, which is a place of informal meetings of Bulgarian speleologists in summer. The members of the expedition got acquainted with the type of karst which Czechoslovak cavers are not familiar with. They concentrated on the region NNE of Tyulenovo, where all the cavities were formed by abrasion. Our speleologists with their Bulgarian friends of Botevgrad registered 31 maritime karst phenomena and located them on the map. They also brought back photographic documentation and a colour film. The most interesting localities were "Cave with the Collapsed Sinkhole" (entrance is possible both from the sea and through the collapsed sinkhole) and "Seal Cave" (seals were seen here as late as 1979). Numerous inhabitants of the cavities here are pigeons and bats.

P. Michna

The members of the Speleological Club in Brno visited karstic area of the southern part of the mountains in the Banat region in Roumania in the summer 1983, which is a remote area inhabited by the Czech national minority. The cavers visited the karst phenomena in the surroundings of the villages Gîrnic and Sfînta Elena. The caves named Filipova Dîra, 78 m in length, and Pestera de la Padina Matei, 94 m in length, are situated not far from the village Gîrnic. The largest cave of the mentioned

area is the so called Gaura Haiduceasca or Turceasca with a monumental entrance and a Gigantic Hall (100 x 60 x 25 m). In the surroundings of the village Sfinta Elena an interesting cave named Gaura cu Musca is situated. In this cave there are the rests of an ancient fortification from the past century, three galleries and a big quantity of the bat guano. The caves of this area are horizontal and they do not carry any traces of speleological exploration.

S. Mayer

Three members of the Speleological Club Brno took part in the 55th expedition of the Lvov speleological club Cyclop to the longest gypsum cave of the world - Optimistic Cave (150 km) in the May 1983. The contribution describes the position, genesis, main types of crystal decoration of the cave and it also gives brief outline of its topography. Czechoslovak participants of the expedition shared in the 5-day stay underground, in research and documentation work. During an excursion they were acquainted with the main route and interesting points of the whole cave. Surface excursion guided by a local geologist enabled our speleologists to see other karst phenomena and to visit the Crystal Cave (22 km).

J. Kyselák

The author gives a detailed description of the descent of two cavers into Avenul din Stanul Foncui in Roumania. The object of the trip was to realize the descent under winter conditions and explore the large dome at the bottom of the chasm. Their attempt at prolongation of the system beyond the closing half-siphon was not successful.

J. Otava

The cave is situated in the massif Malolacznik (the Polish Tatra) near the boundary between Poland and Czechoslovakia; it is 751 m deep. The lower entrance Sniezna (Snow Cave) has been known since long ago, the upper entrance (1835 a. s. l.) was discovered in 1966, both systems were connected in 1968. Two Polish cavers returned from the depth of 220 m, four Czech members of the expedition reached the bottom during 33-hour action underground (without bivouac). The same group reached the closing siphon through the lower entrance in 1980.

J. Otava

The aim of the five-member expedition was exploration of karst phenomena of several mountain ranges in Crna Gora, Yugoslavia.

- 1) Krivošije (the highest peak Orjen)
 - surface survey with the aim to find localities for future visits
- 2) Njeguši (the highest peak Lovćen)
 - visit to the deepest cave system of Crna Gora Duboki do (-350 m)
 - documentation of group of sinkholes near Bukovica and chasms near the road Kotor-Cetinje, which carried no traces of human presence, the most important of them being (names are only provisional as the list of registered caves is not at disposal) Raven Chasm (-57 m), Mediterranean Chasm (-60 m), Chasm Four Eyes (-60 m)

F. Šmikmátor

The 6th European Conference UIS on Cave Rescue was held 2 - 8 October, 1983 in Aggtelek (Hungary). It was attended by 16 delegations from Europe and USA. For the first time Czech Speleological Society was represented at such occasion. New contacts were established and concrete forms of collaboration were agreed upon; documentation and information were acquired.

NEW DISCOVERIES IN THE CAVE SPIRÁLKA

P. Roth

The article deals with the new discoveries in the cave system Spirálka - Piková děma (Moravian Karst). The cavers found more than 700 m of new passages in the system from July to December 1983. They found the active stream of Bílá voda from the Přítokový Siphon in the cave Spirálka to the other (unknown) side of the Macošský Siphon of Nová Rásova. This was possible only with the use of the pump KDMU 80 /380, 400 l/min) and later with the help of the participants of the 6th international meeting of the cave divers. The divers also found the connection of Spirálka with the cave 13C. All the activity was photographed and filmed (Agfa 8-Super).

CRIMEA 83

J. Wagner

The objects of the expedition in May, 1983, were - to take part in the celebration of the 25th anniversary of Simferopol Speleological Club - to visit the chasm Kaskadnaya situated on the plateau Aj-Petri (Crimea)

EXPEDITION "CAUCASUS 83"

P. Téma

The expedition was realized in cooperation with Simferopol Speleological Club in August 1983. Its destination was the Bzyb Ridge (West Caucasus); it continued the work begun here by cavers from Crimea and Bohumín in 1980 and 1982. This year exploration concentrated on the parts around Mount Khipsta, where also base camp of the expedition was situated (2200 m above sea level). Expedition worked in bad climatic conditions; the base camp was almost damaged by heavy rain and storm. Attention was paid mainly to the system K-17, where the depth of 170 m was reached. The system closes with a narrow place, which is impossible to go through. Many other caves were found in the region but their depth did not exceed 60 m. A detailed surface map was made and topographic work done in new caves and chasms. Thus the expedition finished exploration of the part of the Bzyb Ridge that is limited by Bzyb-Gagra anticline.

EXPEDITION "PYRENEOS 83"

J. Wagner

Expedition was realized in August 1983 by Speleological Club ORCUS Bohumín in cooperation with Comité Départemental de Spéléologie Toulouse and Grupo Espeleológico Ribereno Aranda de Duero. The main speleological destination of the expedition was the system Trombes-Loubens in Central Pyrenees. Lower water parts called Soueil di Her and most difficult part Henne Morte were overcome by the members of the expedition in this system, which is more than 80 km long and has total depth of 1140 m. Overcoming of Henne Morte by 8 persons took 28 hours. The members of the expedition also got acquainted with the cave Sabart in the region of Tarascon, and with Rio Lobos Canyon, the cave Cueva de la Galiana and salt cave Forat Mice in Spain. During the expedition Czech cavers presented to their colleagues from 7 organizations of 4 countries results of their research in karst regions of USSR - Crimea and Caucasus.

CAVES OF CRIMEA

L. Pecold

The article gives a brief characterization of the three most interesting (from speleological point of view) regions of Crimea (U.S.S.R.), which the author visited in 1981, 1982 and 1983:

- 1) the region Aj-Petri, the most interesting cave here being Kaskadnaya
- 2) the plateau Czaty-Dag
- 3) the cave Kizil Koba (the longest limestone cave system in the U.S.S.R.)

EXPEDITION "BALKAN 83"

P. Mazal

The cavers visited three federated republics of Yu-

goslavia:

- 1) Serbia - exploration of less known regions with karst phenomena, visit to the cave Stokičev
- 2) Crna Gora - surface and underground excursions in Durmitor, Nikšićko polje, and Cetinjske polje (the cave Lipka)
- 3) Bosnia and Herzegovina - visit to the cave Vjeternica (open for public)

HODOBANA 83

P. Kolařík

Group of fourteen cavers from Czechoslovakia and Roumania stayed in the Roumanian mountain range Apuseni in the summer 1983. They explored the second longest cave of Roumania - Hodobana. Its length is 23 km, but its passages are situated in the area of only 3 x 4 km. It is about 180 m deep. The cavers also visited the old ponor cave Coiba Mare (4.4 km long), the cave Ghetarul de la Virtop with ice stalagmites, the cave Huda Orbului (1.7 km long), and the old ponor cave Oilor (700 m long). The cavers also tried to enter an unknown resurgence cave and explored several open sink-holes.

BULGARIA 83

O. Bolaček

Them aim of the expedition was to get acquainted with the karst regions of Northern Bulgaria - in the surroundings of Plevno and Karlukovo.

Visited caves:

Parnitsite - with substantial underground stream forming lakes, and with astounding number of bats. Seva Dupka - open for public; one of the largest resurgences of Balkan is situated in close neighbourhood (Glava pamega). Gradeshnika - horizontal cave system with two levels. Ledenika - open for public, with ice decoration. Prechodna - with large portal entrance and exit, it can serve as shelter for flocks of sheep. Kuczeskata Chasm - dogs have been living and reproducing themselves in this cave for several years.

SEBES, CRAIULUI 83

E. Plovračí

Destination of the cavers was Central Roumania - mountain ranges Sebes and Craiului.

In Sebes, they visited the cave Ursilor, open for public, they realized descent into the ponor cave Din Lacorului, they took part in cave rescue action in another ponor cave Cioclovina (with underground stream, 8700 m long), and visited the entrance portal of the large cave Sura Mare.

In Craiului, the cavers realized descents into two interesting chasms: Vladusca (65 m deep, 1700 m above sea level) and Din Grind (also 1700 m above sea level, the cavers penetrated to the depth of 130 m).

TENNENGEbirge 83

P. Marek

The contribution describes diver's exploration of the siphon in the cave Bruneckerhohle, situated in the Austrian mountain range Tennengebirge. The action was made difficult by bad weather and troublesome transport inside the cave. Nevertheless the 55-minute dip of the cave diver brought valuable information. The contribution gives brief description of the large siphon resembling Gothic vault.

EXPEDITION "CUBA 82"

L. Benýšek

The expedition took place from June 28 to December 8, 1982 and continued the research in underwater cave systems begun by the expedition "Cuba 80".

The six-member expedition worked in three regions:

- 1) region Batabano - Las Cañas: a film was made for the Czech television in the cave Juanelo Piedra near Batabano. In the surroundings of Las Cañas a number of cenotes of the type Aston were ex-

- plgred, the most important of them being El Bano II.
- 2) the surroundings of Gibara : basic research and mapping were carried out. The most important was the cave Cristalito de Papaya, forming a complex labyrinth of passages and side-passages. In the cave El Macío a new species of blind fish was discovered.
 - 3) national park Sigua: another film and many photos were made here.

ACROSS THE KARST OF CRIMEA (USSR) 1983 V.Vojíš

From 29 April till 22 May 1983 the Speleological Club Prague organized the excursion to the karst regions of the Crimean peninsula in the USSR. The members of the club participated at the celebrations of the 25th anniversary of the foundation of the Soviet speleology and visited cave-town Tchufut Kale, Great Cynyon, Emine-Bair Chasar cave on the Ochatyr-Dag plateau, descended Kaskadnaya chasm and visited the longest soviet limestone cave Kizil - Koba (Red Cave) 13,1 km long. 8 mm film was taken during the whole excursion and many new personal contacts very important for future cooperation were established.

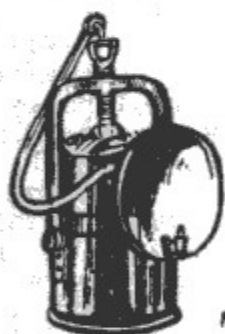
SPELEO RESCUE CONFERENCE AGGTELEK 1983 V.Vojíš

The members of the Speleological Club Prague (organization 1-06 of the Czech Speleological Society) who form the greater part of the Rescue Station No 1 of the Czech Speleosecours participated at the 6th International Speleo Rescue Conference held in Aggtelek in Hungary from 2 till 8 october 1983.

proniknout odspodu silnou vrstvou mazlavého bahna do dna v Propasti v Kanibalce - tedy do sousedního jeskynního systému. Ačkoliv jsme o spojení obou jeskyní léta usilovali, v těchto odlehlých místech bylo přece jen překvapením. Topografická situace odlehlých partií Jestřábí skály (zvláště v blízkosti 3. propasti), tak, jak ji ve svém plánu zakreslil R. Burkhardt a L. Pivonka z r. 1950 neodpovídá skutečnosti. Podle plánu tyto prostory míří k SZ zatímco ve skutečnosti sledují S - SV směr a přibližují se tak ke Kanibalce.

Jeskynní systém Jestřábí skála - Kanibalka je poměrně rozsáhlý labyrint chodeb, komínů a propastí, nacházejících se ve skalním ostrohu vybíhajícím od SV do Křtinského údolí. Jde o systém paleoponorů sledující erozní úroveň ve výšce cca 20 m nad údolním dnem. Odvodňování do podzemního říčního koryta se dělo soustavou propastí 4., 1., 2., 3. a v Habříšku, z nichž už jen 3. propast je hydrologicky aktivní. Na dně této propasti se nachází jezero, které je ve spojení s podzemním korytem Křtinského potoka. V Kanibalce tuto odvodňovací funkci zastává propast, dnes však odvádí již jen skapovou vodu.

Nově objevené prostory jsou v podstatě vytvořeny na mohutné puklině místy jen těsné - stěží průlezná, avšak místy erozí rozšířené až na 5 m. Puklina směřuje přímo v délce asi 50 m do masívu severním směrem, přičemž výška pukliny dosahuje místy až kolem 40 m. Tato dutina se nalézá jen několik metrů východněji od 3. propasti. S propastí je spojena právě objeveným oknem. Říčené bloky a druhotná sedimentace sintrů rozdělily mohutnou puklinu na řadu tří propastí, z nichž ta první je v podstatě božním jícnem 3. propasti a také dvě další jsou

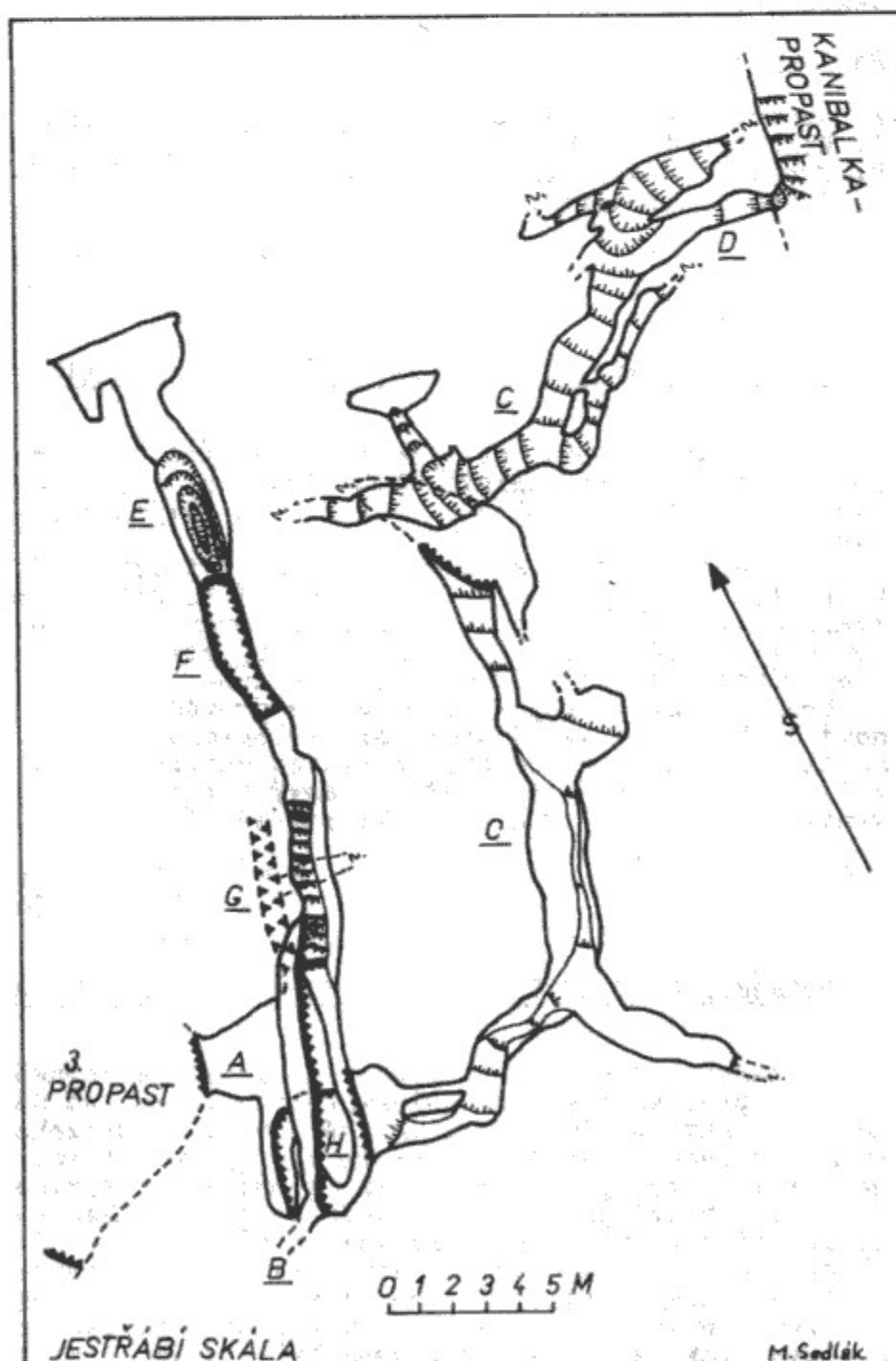
OBJEVY NÁLEZY ZPRÁVY Z DOMOVA I ZE SVĚTA

NOVÝ OBJEV V JESTŘÁBÍ SKÁLE

Po dlouhé době se opět trochu "pohnuly ledy". Do známého obrazu jeskynního světa Křtinského údolí v Moravském krasu přibyl nový detail. V našem hlavním pracovišti a zároveň "hlavním stanu", Jestřábí skále (č. 1143), se stalo temné okno v pravé stěně 3. propasti východiskem k novému objevnému postupu. Jde o totéž okno, o kterém jsem se zmínil ve svém příspěvku ve Stalagmitu č. 2-3/1980. Problém byl především v tom, že okno bylo horolezecky velmi těžko dosažitelné. Situaci navíc ztěžovalo "kvalitní" mazlavé bahno, pokrývající všude stěny 3. propasti. Nicméně na popud Mirka Kubeše se náš mladý člen kroužku Jindra Šustr úspěšně pokusil o obtížný travers do zejícího okna ve stěně. To se stalo dne 14. února 1982. Spolu se svým kolegou Ivo Sovou pak prostoupili prostory nalézající se za pravou stěnou 3. propasti a zajistili cestu do okna i do nových prostor fixními lany a žebří.

Pro všechny, kteří poprvé tyto nové prostory spatřili, bylo příjemným překvapením bohatost a bělostná čistota krápníkové výzdoby, kterou by zde nikdo nečekal.

O rok později se nám z těchto prostor podařilo

ve zřejmé souvislosti se 3. propastí. Stékající vody po stěnách pukliny vytvořily bohatou krápníkovou výzdobu, převážně záclony, kaskády, brčka, vše čisté, v nejvyšších partiích pukliny (v Síní za ledopádem) zářivě bílé. K této puklině se váže soustava chodeb a chodbiček, tvořených převážně puklinami S a SV směru - plazivky ve vzdáleném okně na dně Ztracené propasti a hlavně tzv. Velká chodba. Ta 10 m kolmo nad objevným oknem ústí do popsané pukliny a střídavě S a SV směrem proniká do masívu. Chodba přitom klesá a končí sedimenty zaneseným kolmým stupněm. I tato chodba nese zřetelné stopy erozní činnosti proudící vody (erozní koryta, hladce modelované stěny atd.). K této chodbě se váže několik menších odboček, převážně rovněž zanesených sedimenty. Právě jedna z těchto odboček (Dívčí chodba) vybíhající k SV ústí do dna Propasti v Kanibalce. Tak se zřetelně rysuje poměr 3. propasti, nově objevených prostor ke Kanibalce. Při tektonických procesech se v těchto místech vytvořila soustava puklin S-J a SV-JZ směru a na jejich křížení se vyvinula rozměrná dutina 3. propasti objevená puklina a prostory v Kanibalce. Kolem těchto hlavních dutin je soustava menších, které je navzájem spojují a různě protínají.

Velká chodba odvádí Propast v Kanibalce a dál pak skapové vody odvádí do 3. propasti. Skapové vody z velké pukliny opět končí v jezeru ve 3. propasti, zrovna tak jako vody periodického potůčku přítékajícího od SV pod náhorní planinou. Z tohoto hlediska se 3. propast stává ústředním místem, soustředujícím krasové vody v této oblasti, odkud ji pak neznámými cestami odvádí do podzemního koryta Křtinského potoka.

Nově objevené prostory mají délku kolem 200 m. Tím, že spojují dosud samostatné jeskyně v jeden celek, vzniká soustava jeskynních dutin cca 3/4 km dlouhá, která, jak se zdá, bude ještě daleko rozsáhlejší.

Popisky k plánu :

A. objevné okno ve 3. propasti, B. Vzdálené okno, C. Velká chodba, D. Dívčí chodba, E. Salon krásy, F. Propast za stolem, G. Ztracená propast, F. boční jícen 3. propasti.

Miroslav Sedlák
ZO CSS 6 - 05

NOVÉ PROSTORY V JESKYNI NAD KAČÁKEM V Č. KRASU

Dne 5. února 1984 se podařilo skupině členů ze ZO CSS 1-06 Speleologický klub Praha na svém pracovišti v j. Nad Kačákem proniknout do nových prostor.

Objevené prostory představují dóm ve tvaru "Y", který byl nazván "Dóm splněných přání". Jeho dno tvoří sedimenty, kterými sem byl prokopán vzhůru komín 11 metrů vysoký z hlavní chodby, kterou je ve den průkop z dosud známých částí jeskyně.

Prolongační výkopové práce zde provádějí členové klubu od ustavení České speleologické společnosti. Nyní bylo nutné se zaměřit na zabezpečení lokality a tak uchránit výzdobu nových prostor před vandaly. Práce na lokalitě dále pokračují.

Vladimír Vojtíš
ZO CSS 1 - 06

POZNÁMKY K ARCHEOLOGICKÉMU VÝZKUMU ČESKÉHO KRASU

S otázkami týkajícími se Českého krasu je rovněž spojena problematika archeologického výzkumu. Až do nedávné doby nebyla archeologickému výzkumu Českého krasu věnována dostatečná pozornost. Výzkum ve volném terénu byl prakticky zcela opomíjen a výzkum v jeskyních byl prováděn v zásadě dvojím, z hlediska dnešních potřeb studia pravěkých dějin, více méně nevyhovujícím způsobem. Velmi často byly archeologické nálezy "vedlejší produktem" výzkumů jiného především přírodovědného zaměření. Stopy pravěkého osídlení tak sice zaznamenávány byly, ovšem hlavní zájem badatelů se přitom soustřeďoval na zcela jiné

otázky (charakteristickým představitelem tohoto způsobu práce byl Jaroslav Petrbok). Druhým, méně častým případem, byl přímo sámský archeologický výzkum v jeskyni (J. Petrbok podnikal i takovéto výzkumy nebo se jich alespoň účastnil). Ovšem z hlediska dnešních přísných nároků na archeologický výzkum v jeskyních neobstojí ani tyto výzkumy, neboť archeologové si v jeskyních počínali téměř stejně, jako při výzkumech ve volném terénu a tak získávali v jeskyních jen malou část informací z celkového množství, které jim tyto akce nabývaly. Teprve po 2. světové válce se v jeskyních Českého krasu uskutečnilo několik kvalitních archeologických výzkumů, které přinesly řadu cenných výsledků, avšak předčasná smrt Františka Proška, jedné z vedoucích osobností archeologického výzkumu Českého krasu, znamenala opět na dlouhou dobu zpomalení tempa vývoje výzkumu. Až v posledních letech navázalo na poválečnou tradici několik výzkumů Archeologického ústavu CSAV v Praze a později i Okresního muzea v Berouně.

Archeologický výzkum ve volném terénu stojí doposud sice ve stínu atraktivnějších prací v jeskyních a také se tak besprostředně netýká speleologie, je však vhodné zmínit se několika slovy i o něm. Na území Českého krasu se nachází několik pravěkých hradišť (Kotýz, Tetín, Kozel, Korno a další) a je pravděpodobné, že některá další dosud čekají na své odhalení. Naše vědomosti o těchto hradištích jsou však dnes velmi mizivé, vycházíme ve většině jen z náhodných nálezů či drobných sondáží, které mnoho o životě těchto památníků nevypovídají. Ještě horší je situace u ostatních typů pravěkých sídlišť, nemluvě již vůbec o pohřebištích. A tak máme-li v případě jeskyní alespoň trochu jasno v otázce, kdy člověk tyto přírodní útvary navštívil a využíval (aniž bychom ovšem věděli cokoliv o důvodech, které ho k tomu vedly), pak o pravěkém životě mimo jeskyně nevíme v prostoru Českého krasu vůbec nic.

Je proto zřejmé, že jakákoli kvalitní informace o pravěkých i novějších dějinách Českého krasu je velmi cenná. Jestliže nároky na provádění archeologického výzkumu jako takového dnes stále stoupají, pak o archeologickém výzkumu v jeskyních platí toto konstatování tím spíše. Archeologický výzkum v jeskyních dnes vyžaduje pečlivou speciální přípravu a spolupráci odborníků z různých vědních odvětví a je proto jasné, že není v silách jednotlivce či speleologické skupiny tuto práci zvládnout. Opravíme se proto touto cestou na každého, kdo v Českém krasu pracuje a kdo se tak kdykoli může stát nálezcem archeologické památky s žádostí, aby se řídil následujícími základními pokyny:

1. Každý nález je potřeba zanechat pokud možno v původním stavu. Jakékoli jeho další odkrývání se rovná jeho ničení.
2. Každý nález by měl být v co nejkratší době oznámen na příslušné archeologické pracoviště (v případě území berounského okresu do Okresního muzea v Berouně - hlavní budova je na náměstí, telefon 30 91), v případě zbylého území Českého krasu do Archeologického ústavu v Praze - Letenská 4, 148 01 Praha 1, telefon 53 93 51.
3. Další práce na místě nálezů je možná teprve po dohodě s archeologem.

Věříme, že každý, kdo není k osudu Českého krasu lhostejný, bude výše uvedené požadavky respektovat. Je zbytečné, aby stopy pravěkých lidí ukryté ještě na mnoha místech Českého krasu stovky či tisíce let, byly nyní zničeny během několika okamžiků díky neznalosti nebo nezájmu dnešního nálezece. Dobré zkušenosti ze spolupráce archeologů a speleologů se v posledních letech množí a to je příslib do budoucna, že dosavadní nepříznivý stav v poznání nejstarších dějin Českého krasu se bude postupně a snad již trvale lepšit.

Václav Matoušek
OM Beroun

EXPEDICE "KRN '83"

Ve dnech 15.7. - 17. 8. 1983 zorganizovala ČSSR ZO 5-02 Alberice speleologickou expedici do Julských Alp. Zúčastnili se jí L. Beneš, V. Kracík a R. Tásler. Výprava byla rozdělena na dvě části. První část byla čistě výzkumná a cílem byl terén v doposud speleologicky neprobádané oblasti Krnu v jižní části Julských Alp. Druhá část byla zaměřena studijně a cílem bylo podrobně se seznámit s některými oblastmi Julských Alp (Canin, dolina Za Bazarjem) a Velebitu. Na závěr jsme navštívili několik zpřístupněných jeskyní a Plitvičská jezera. Cestovali jsme osobním automobilem Š 100, která bez problému uvezla přes 500 kg váhy.

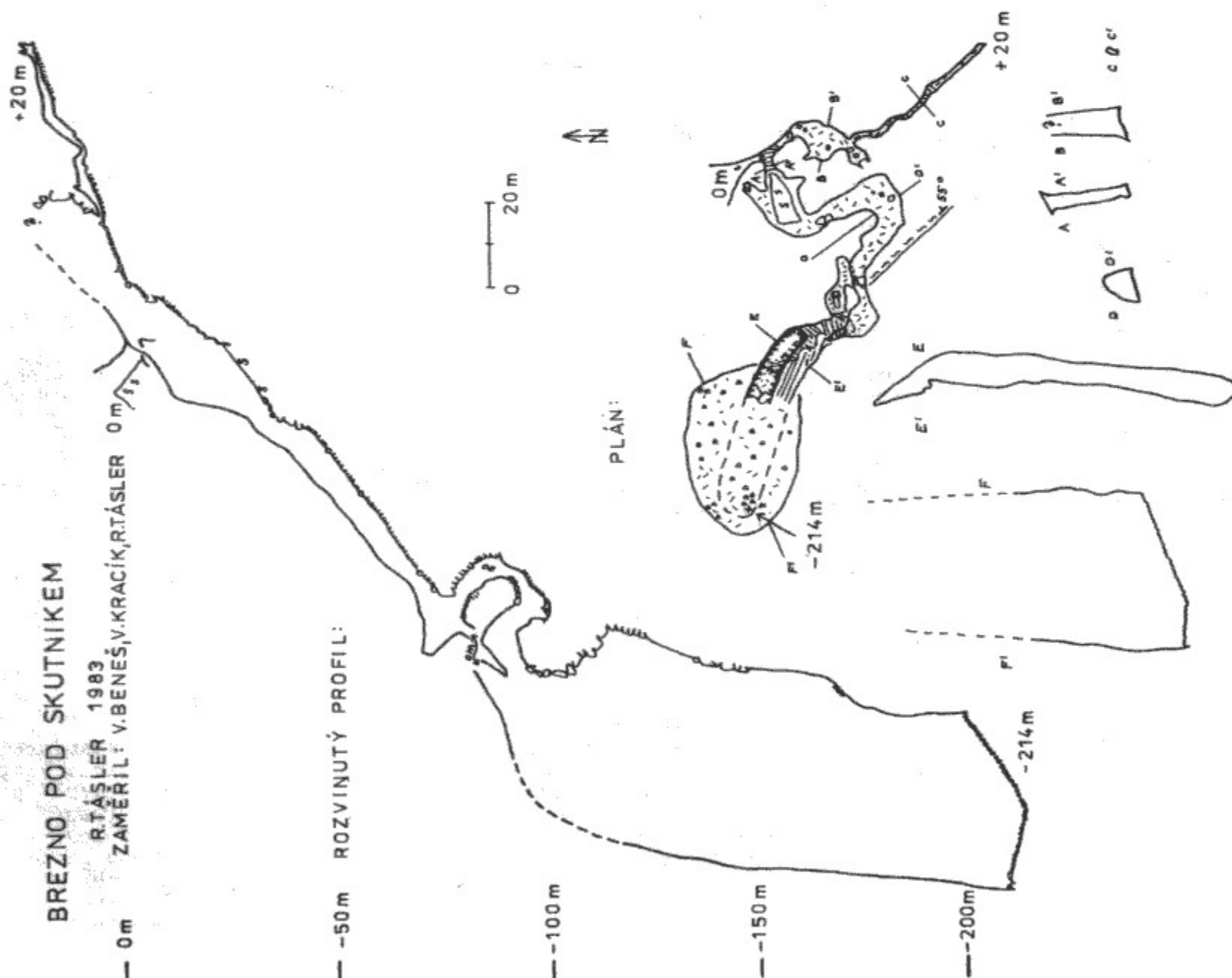
Naším cílem byl terén nalézající se jeden až dva km severoseverozápadně od vrcholu Krn (2245 m n.m.) na jihu Julských Alp v oblasti Tolminu. Podrobně jsme prozkoumali vysunutý starý ledovcový kar, který je asi 2 km severoseverozápadně od Krnu a skalnatou náhorní plošinu směrem ke Krnu.

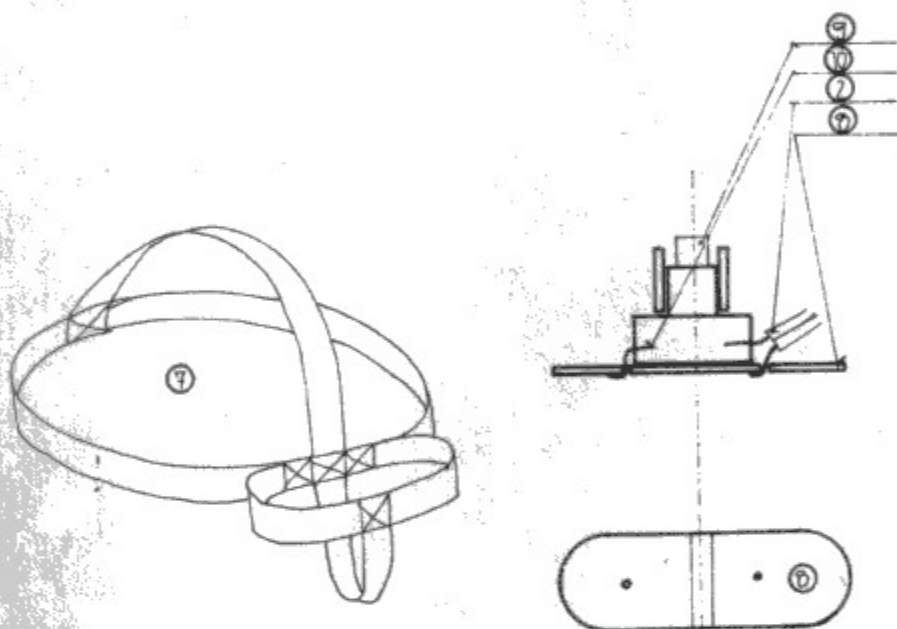
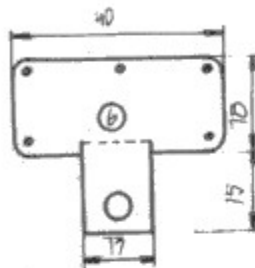
Do popisované oblasti je nejlepší přístup z Kobarundu, autem je možno vyjet až na salaše Zapleč (1190 m) a potom pěšky strmým travnatým svahem na hřeben do sedla Vrata (2000 m), odtud se již se-

stoupí do popisovaného kotle. V celé oblasti se za první světové války velmi intenzivně bojovalo a je zde na válku spousta památek. Krátké štoly a upravené plošiny pro dělostřelce jsme využili pro tábor. Stačilo odklidit několik kamenů a nevybuchlých granátů. Jinak je zde možno nalézt od poledních lopatek přes ešusy a přilby i okované boty s vyčnívajícími kostmi a staré italské mince.

Z povrchových krasových jevů jsou vzhledem ke svažitosti skalnatých partií zastoupeny především škrapy a i ty jsou omezeny převážně na východní srázy pod Skutníkem, kde jsou masivní vápence. V místech, kde jsou vápence lavicovité, převládá meo-haničké, hlavně mrazové větrání. Jsou zde zastoupeny škrapy puklinové, žlábkovité, hřebínkovité, meandrovité, vzácněji hrotovité a škrapy typu olinta, na kterých jsou superponované další drobné škrapy. Škrapy dosahují hloubky až několik metrů.

Podzemní krasové jevy jsou zastoupeny hlavně jednoduchými šachtami a dvěma propastovitými jeskyněmi. Šacht jsme zde objevili značné množství a ve směs jsou na dně ucpány drobnou sutí a sněhem. Pokud dosahovaly hloubky odhadem do -40 m, nebyly dokumentovány. Za podrobnější zmínku stojí propastovitá jeskyně Brezno pod Skutníkem. Vchod má v nadmořské výšce 1930 m v severním srázu Skutníku, prakticky již ne v popisovaném kotli. Vchod tvoří prořícené okno ústící u stropu vysokého kanonu,

ni pro žárovku, druhý na mosaznou destičku (4). Mezi šroubení a destičku vložíme distanční podložku (5). Aby se mosazná destička s naletovaným vývodem nepohybovala, fixujeme ji kouskem sirky. Prostřih v tvaru U i ostatní otvory v obalu baterky zalepíme kousky izolopy. Takto připravený kus zalijeme Eprosinem a vtlačíme do něj držák (6). Po vytvrzení Eprosinu nasadíme reflektor a celek nalakujeme nejlépe epoxidovou barvou. Chceme-li mít čelovku vodozdornou, musíme barvou dokonale zalepit štěrbinu mezi sklem a obrubou reflektoru. Voda může natéct do čelovky také mezerou mezi reflektorem a držákem žárovky. Tomu zabráníme nejjednodušeji omotáním kouskem izolopy.

Hotový reflektor přišijeme pomocí děr vyvrtaných v držáku k pásce z textilní gumy (7). Dva kusy gumy sešijeme podle obrázku. V zadní části vytvoříme kapsičku na nošení ploché baterie. Baterii připojíme k vodičům pomocí kontaktní destičky (8) s připevněným vypínačem (9). Kuprezitovou destičku na vyznačených místech provrtáme a měděnou vodičovou vrstvu uprostřed přerušíme. Do jednoho otvoru vložíme měděný drát (10) a přiletujeme. Drát ohneme a přišroubujeme k němu vypínač. Jeden z vodičů od reflektoru prostrčíme destičkou a přiletujeme, druhý pocínujeme a přišroubujeme do vypínače. Vypínač fixujeme omotáním úzkým proužkem izolepy. Vedle vypínače přilepíme izolepou náhradní žárovku. Proti samovolnému zapnutí v batohu můžeme pojistit vypínač nasunutím kousku pryžové hadice o světlosti 10 mm, délky 11 mm. Kontaktní destičku spojíme s baterií několika gumovými kroužky. Proti střikající vodě chráníme baterii zabalením do polyetylénového sáčku.

Seznam materiálu:	rozměr :	poznámka:
1 reflektor	průměr 41,	komerční výrobek
2 vodiče	délka 200	Cu, PVC izolace
3 ochrana	délka 20	PVC bužírka
4 kontaktní destička	9 x 9 x 0,5	Cu, mosaz
5 distanční podložka	6/8, výška 2,5	pryžová hadice
6 držák	40 x 33 x 2	Al plech

7 nosič reflektoru	660, 430 x 18	textilní guma
8 kontaktní destička	55 x 17	Kuprexit
9 vypínač	-	komerční výrobek
10 spojovací drát	ø 1,5 x 12	Cu

Vladislav Kahle
UOK technická

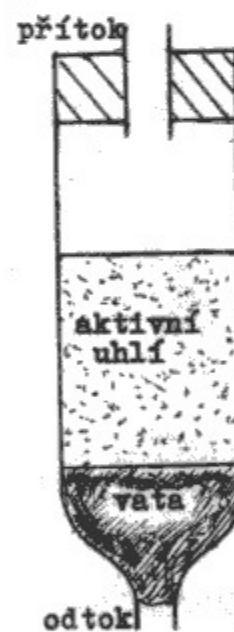
KTERAK ZJISTIT ZABARVENÍ VYVĚRAČKY FLUORESCENCEM V PŘÍPADĚ OSOBNÍ NEPŘÍTOMNOSTI.

Kvalitativní metoda indikace fluoresceinu je vhodná všude tam, kde je třeba ověřit komunikaci systému ponor-vývěr a není možné zajistit pravidelný odběr vzorků vody. Umožňuje zodpovědět zásadní otázku, jež je kladena při provádění amatérských koloračních pokusů.

Bylo zjištěno, že nejlepší adsorpční materiál na zachycení fluoresceinu z vody vyvěračky je aktivní uhlí (carbo adsorbens). Adsorpce fluoresceinu na něj je velmi silná a není možné ho vymýt vodou i po dlouhé době, ba ani organickými rozpouštědly. Možné to je extrakcí roztokem hydroxidu sodného (NaOH - převedení na sodnou sůl).

Nejllepší technika provedení je nechat protékat vodu vyvěračky přes sloupec z aktivním uhlím podle obrázku. Zvláště vhodné je využít případného spádu vyvěračky. Nejlépe je zhotovit pytlík z tkaniny tak husté, aby nepropustila částičky aktivního uhlí, nebo z řídkého filtračního papíru (červený) prostým přehnutím a zalepením na okrajích, aby byl pytlík plochý.

Takto se nechá experiment běžet po dobu nepřítomnosti. Potom se vyjme aktivní uhlí a rozmíchá se s malým množstvím 10% roztoku NaOH. Po chvilce stání se odfiltruje jakýmkoliv způsobem a na filtru ještě promyje roztokem NaOH. Již nyní, v kladném případě, bude zabarvení patrné. Případně jej

neutralizujeme kyselinou sírovou H_2SO_4 , či chlorovodíkovou HCl na hodnotu pH 6-7, dle univerzálního papírku. Kyseliny použijeme koncentrovanější, aby nedocházelo ke zbytečnému zředování. K identifikaci můžeme použít rovněž UV lampy (lepší alkalický roztok), příp. adsorpce na tenké vrstvě silikagelu s následným pozorováním pod UV lampou. Dále je možno neutrální roztok po extrakci zahustit ve vakuu a pak se pokusit identifikovat fluorescencí. Je též možné použít kolorimetrie, popř. spektrofotometrie.

RNDr. Jiří Urban

Foto 1. a 2. str. obálky " Černá Hora '83 " akce ZO
ČSS 6-14 Suchý Žleb.

Foto str. 6 - nové objevy Cueva de Juanelo Piedra,
Batabano, Cuba - stejné tak i 4. str. obálky, vše z
"Expedice Cuba '82" ZO ČSS 7-02 Hranický kras.

S T A L A G M I T

zpravodaj ústředního výboru České speleologické společnosti určený pro členy a spolupracovníky ČSS /vydává ZO ČSS 1 - 06 Speleologický klub Praha 120 00 Praha 2, Slezská 48 / Náklad 2000 kusů / Složení redakční rady: M. Bakovská, J. Hromas p.g., K. Kačmařík, RNDr. L. Kraus, Ing. L. Pecold a V. Vojíš / Odpovědný redaktor : Vladimír Vojíš / Evidováno odborem kultury NVP č.j.: Kul/3-1904/82

